

~~Returadresse:
Nannestad Historielag
Gamle Hadelandsvei 125
2032 Maura~~

Kjære medlemmer.

Vi lurer på om det er noen av våre medlemmer som kjenner til dette bygget.

Som det kommer frem av bildet, så står det:

Moen Pensionat, Nannestad Foto: Murud Gardermoen. Dette skal vistnok være fra Røtterudmoen i Nannestad.

Noen meter sør om Bror Lunde, på venstre hånd.

Er det noen som vet om dette bygget, vennligst ta kontakt med Villy Ruud på Mail: vi-ruu@online.no Eller TLF: 911 68 671

Med vennlighilsen
Nannestad Historielag
RoyCarlsen:Leder

Adr.: GamleHadelandsvei 125,
2032 Maura

rocarls@online.no

Nannestad Historielag
MEDLEMSNYTT
SKOKLA

"Iskaldt" En kontrast fra januar 2011 til januar 2017.

På denne dag da bildet ble tatt, var det også ganske kaldt. Ca. -15° C

Lederen:

Nå er det igjen mulig å se at vinteren begynner å bli borte og bli erstattet av vår. En spennende tid vi har i møte.

Imidlertid er det fort gjort at vi fortsatt kan våken opp en morgen å se ut av vinduet og se bare hvite områder, m.a.o. at vinteren fortsatt forsøker å holde stand.

Nannestad Historielag har avholdt årsmøte, med et bra oppmøte av medlemmer, men jeg kan jo alltid ønske at flere av medlemmene kom både på årsmøte og ikke minst på medlemsmøtene våre. I det året som har gått, siden forrige årsmøte, har vi hatt medlemsmøter med foredrag som burde interessere mange flere enn de som har kommet for å høre på.

Vi skal nå prøve å minne om disse møtene ved å sende ut SMS som minner om medlemsmøtene, for å se om dette kan få flere til å komme på møtene våre.

I tillegg vil vi etter hver få "stillingsannonser" i Skokla og på nett, som innbyr til å bli med i arbeidsgruppermm. Et slikt tiltak er f.eks. at alle gjenstandene på Nannestad Bygdemuseum skal registreres og vi trenger hjelp til dette arbeidet. Er det noen som har lyst til å være med?

Ved valget på årsmøte ble det ikke de helt store utskiftingen. Styret ble de samme. Dette kommer vi tilbake til når årsmøteprotokollene er ferdigskrevet.

Medlemsmøtene i første halvår begynner å falle på plass og vi vil legge ut programmet på nett så fort alt er på plass.

Jeg vil også i år benytte anledningen til å takke alle som har bidratt med å få ting til å skje i 2016, etter hvert også i 2017.

"Gutta" på museet, som møtes hver mandag er viktig for å få gjort det viktige arbeide på museet.

Takk til også dere andre som står på for Nannestad Historielag: Styret, Vaktene på museet, Styret i Nannestad bygdemuseum, Skokla, slektsgruppa og Historiske byggruppa.

Takker også for et godt samarbeid med Kulturkontoret i Nannestad og Nannestad Bibliotek.

Roy Carlsen

Leder

Styre.

Roy Carlsen	Leder	rocarls@online.no	tlf: 928 93 712
Villy Ruud	Nestleder	vi-ruu@online.no	tlf: 911 68 671
Ruth Thomter	Sekretær	ruth.tomter@gmail.com	tlf: 926 72 657
Cato Sand	Kasserer	c-sand@online.no	tlf: 615 38 967
Kjell Berglund	Web	kjberglu@online.no	tlf: 950 39 101

Vararepresentanter: Ole Johan Røtterud - Astrid Ringnes - Liv Stokstad Skoklaredaktør:

Redaktør: Svein Monsen sveinmm@gmail.com - tlf.90552747

Skokla-redaksjonen: Villy Ruud - vi-ruu@online.no - tlf.91168671

Unni Breen Vinge-un-b-vi@online.no - tlf.97171700

Endringer i programmet kunngjøres på våre internettsider.

www.nannestad-historielag.org

Eller med oppslag i Biblioteket - Servicekontoret.

"En kjent " Bjørsoktning "

Arne Berntsen, født på Øverfløtten i Bjerke 12. februar i 1932, feiret sin 85-årsdag i sitt hjem på Kopperudmoen i Maura 12/2-17. Arne er en kar som jobber i stillhet, han har vært snekker, både som ansatt hos flere byggmestere og som selvstendig håndverker. Ved siden av sitt arbeid har han brukt mye av sin tid på forskjellige oppfinnelser og konstruksjoner, dette har gitt ham, medaljer og diplomer fra messer for oppfinnere bla. i Wien, Frankfurt og Geneve. (Flere gullmedaljer). Dette er utmerkelse både for byggetekniske forbedringer og og utstyr for baking av kaker m.m.

Ved Lima påsken 1966.

Foto: Bosse Tangen

En kuriositet er en liten bil som han konstruerte på slutten av 50-tallet (se bilde), bilen er fremdeles kjørbare. Bilen og flere av hans konstruksjoner, medaljer, diplomer, bilder og instrumenter kan sees på Nannestad Bygdemuseum.

Arne Berntsen skriver dikt og limeriks, han komponerer musikk, spiller munnspill og på en enkel " fiolin" han har konstruert, tryller han frem kjente melodier. Han er også en habil tegner og maler. Fra hans tid i tysklandsbrigaden finner vi bilder med motiver fra Tyskland.

Vi som var så heldige å bli invitert til hans jubileum fikk servert nydelig bacalao, og til kaffen var det bløtkake, alt hadde han gjort selv. Arne avsluttet

selskapet med å lese noen av sine egne dikt og limeriks. Det var en stor opplevelse å få være gjest i Arne Berntsen's jubileum.

Bosse Tangen

Foto: Bosse Tangen

Det gamle meieriet som kom fra Løkji ble revet i 1887 og solgt.

I 1889 påtok seks bønder seg å kjøre et lass melk hver i uka, til Kristiania så lenge det var sledeføre. Det måtte være minst åtte spann på lasset og godtgjørelsen var ett øre pr. liter.

I 1890 ble det vedtatt å kjøre til Trøgstad stasjon.

I 1892 ble det anlagt direkte tlf. linje mellom meieriet og Trøgstad stasjon. Pastor Sinding var pådriver for å få dette til. Meieriet bekostet stolper, ledninger og arbeide.

Det ble også besluttet å ha småsalg av melkeprodukter.

I 1892 ble vegen mellom Holter meieri og Krokfoss påbegynt. Det var en radikal omlegging. Tidligere gikk vegen om Gutu og Eset ned til elva. Holter meieri bekostet 720 hestedagsverk på vegen fra meieriet til Krokfoss.

Varebeholdning pr. 1. januar 1893.

Fedaost 1978 kg. Smør 90kg. Nøgleost 733 kg. Mysost 88 kg. Fløde 79 liter. Melk 300 liter. Nysilt melk 350 liter. Verdien av alt, var ca. kr. 2324,26 Den årlige melkemengde var rundt 330 000 liter.

Rundt århundreskiftet ble bygget både pakkbod, nytt ishus, stall og grishus.

På den tida var det også slagsmål mellom melkekjøerne og overfall. På vinduene til ostelageret måtte det jerngitter til for å hindre innbrudd.

Rundt 1910 ble det frivillig melkekontroll og veiing av melken i stedet for måling.

I 1912 bygde Gjermå kraftstasjon i Krokfoss, og meieriet fikk strøm. Per Kure gjorde jobben for kr. 242,60.

I 1917 ble meieriet en mottagerstasjon, og det ble slutt på kinning og ysting. I 1920 ble det ansatt en sjåfør, og det ble kjøpt lastebil for å kjøre melk direkte til Kristiania og annet gods tilbake.

I slutten av tyveårene ble det også installert kjøleanlegg, dette medførte stor lettelse både for meieripersonellet og andelseierne. Ishuset ble revet, men mye av materialene ble brukt til nytt lager inntil butikken.

Fra 1946 og videre skjedde det mye i negativ retning. Bestyreren sluttet i 1954.

Meieriet ble etter 85 års drift, nedlagt.

Fra midten av 70 åra var det i lange tider stor byggevirksomhet med restaurering og utvidelser.

Med sin sentrale beliggenhet var lokalene ettertraktet. Ved siden av dagligvareforetning har det vært lokaler utleid til bank, frisør, elektrisk foretning, sportsbutikk, kafe og postkontor.

Alt var fryd og gammen fram til Rimi bygde nytt foretningslokale på Eltonåsen i 1997. Etter 110 ble dette også nedlagt. Postkontor og frisørsalong flyttet etter til Eltonåsen.

Fra Slektstreff til Emigrasjon.

En tidlig morgen i mars 1912 sto to av Laurits og Marie Røtteruds sønner på kaia i Christiania og ventet på båten som skulle ta dem den første delen av den lange reisen over havet til det nye hjemmet. Ole hadde med seg kona Hilda, mens Johan reiste alene. Johanne var høygravid og kunne ikke reise, men hun hadde tanker om å komme etter senere. To av brødrene til Ole og Johan var allerede godt etablert i Amerika. Edvard hadde reist i 1907 og Emil i 1910. De var ikke alene der på kaia. Omkring 300 ventet sammen med dem, deriblant tre andre fra Nannestad og tre slektninger.

Reisen gikk fra Christiania til Hull i England. Derfra ble de fraktet med tog over til vestkysten og Liverpool. Reiseagentene samlet sammen folk fra England, Øst- og Sør-Europa og Skandinavia her for å gjøre de store dampskipene så effektive som mulig. Mange av båtene var innom Irland på turen vestover. Her var det også mange emigranter. Turen fra England til Amerika tok 8-10 dager. Derfra var det som regel lange reiser videre innover til ulike plasser i USA eller Canada.

Reisefølget med Hilda, Ole og Johan skilte lag i Liverpool. Johan og resten av nannestadsokningene reiste til Halifax i Canada, mens Hilda og Ole gikk i land i New York. Grunnen til at de ble splittet var at Hilda og Ole hadde ønsket å reise med Titanic, men fikk heldigvis ikke billetter.

De amerikanske emigrasjonsmyndighetene hadde etter hvert begynt å stramme inn på vilkårene for å få komme. Alle måtte ha noen å reise til som garanterte dem arbeid et år. Røtterudguttene skulle til en liten plass i Saskatchewan, Canada som heter Parkbeg, til en kjenning ved navn Gustav Hansen. Hvem var så denne Gustav Hansen? Ved å se litt nærmere på skipslistene, kommer det fram at det er en Gustav Hansen som reiser sammen med kona Anna og dattera Edith tilbake til Canada fra Norge i reisefølget til Johan. Før avreise til Amerika hadde Ole søkt fritak fra den norske hæren. Da nevner han en onkel som er hjemme fra Amerika og som han skal følge med vestover. Kan denne onkelen være Gustav. Etter leting i kirkebøkene i Nannestad viser det seg at Maria, Oles mor hadde en halvbror. Dorthea, moren til Maria, hadde fått en uekte sønn, Gustav, i 1849, flere år før hun giftet seg med Maries far Jens Olsen Oserudstua. Laurits hadde sine røtter dypt i bondesamfunnet på Romerike, mens Marie var av husmannsslekt. Dette satte nok sine spor i slektstreet. Husmannsslektene bar ofte preg av kortere levetid, flere gangers gifte og flere uekte barn, selv om dette også kunne forekomme en del blant høyere samfunnslag. Historien om Gustav hadde tydeligvis blitt dysset ned og gått i grava med de eldre i slekta.

Johan reiser etter kort tid til Minot, Nord-Dakota og får seg arbeid på et jernbaneverksted, mens Hilda og Ole blir i Canada den første sommeren. Utpå høsten kommer også de til Minot. Johan blir i Amerika et års tid. I stedet for at Johanne og dattera Sara kommer til USA, reiser han hjem og tar over hjemgården Søstun Røtterud. Hilda og Ole blir i Minot til våren 1917. Da har de fått land sør for Flaxville, Montana, omkring 40 mil lengre vest. I henhold til «Homestead Act» kunne emigranter søke om offentlig jord. De fikk 320 acre (1300 dekar) svært rimelig eller gratis. Selv om mange syntes det var for lite, var det i hvert fall noe å begynne med.

Mens de startet med prærierydding og husbygging den første sommeren, bodde Hilda, Ole og den nå 2,5 år gamle sønnen Carl under ei høyvogn de hadde snudd opp ned. Om sommeren er klimaet i Montana varmt og tørt, men om vinteren er det bitende kaldt. Utpå høsten hadde de klar ei lita hytte og et lite fjøs. Livet på prærien bød på mange utfordringer. Villhester som spiste av

avlinga, tørke, hagl og tornadoer kom i tur og orden. Hilda fortalte senere at hun var redd for præriebranner etter lynnedslag og ikke minst for indianere. Plassen de hadde fått tildelt lå så vidt inni et reservoar, men det kom heldigvis aldri til konfrontasjoner.

Mange nybyggere i området gav opp etter noen år og flyttet vekk. På tross av mange uår og mye motgang greide Ole og Hilda seg bra og utvidet stadig gården, men det tok 11 år før de fikk bygd skikkelig låve og skaffet seg traktor. Året etter skulle de bygge nytt hus, men 5000 dollar fløy brått ut vinduet når banken deres gikk konkurs. Først tidlig på 40-tallet blir det nytt bolighus, men Ole fikk ikke glede av dette lenge. I 1945 ble han kvestet av ei ku, slik at han døde. Hilda levde fortsatt mange år. Rundt seg hadde hun to sønner og to døtre med mange etterkommere.

Da Hilda og Ole flyttet vestover og etablerte seg i Montana, hadde de følge med et vennepar John og Thea. I følge etterkommerne skulle dette være slektninger av Ole, men ingen var lengre sikre på hvor nært de var i slekt. Livet til John og Thea bød på ekstra mange utfordringer, så de gav opp farmerlivet ganske raskt. Det samme skjedde med Emil, broren til Ole.

I ettertid har det vist seg at John opprinnelig hette Johan Oserud og også han var halvbror til Marie Røtterud. Moren til Marie døde tidlig og faren giftet seg igjen og fikk en sønn som var Johan. Som 20-åring emigrerte han i 1911. Når de kom til det nye hjemlandet, amerikaniserte de fleste innvandrerne navnene sine. Mange norske navn ble for vanskelige i lengden.

Etter litt podearbeid har nå de ukjente onklene fått hver sine greiner å sitte på i slektstreet.

Holter Meieri:

Holter meieri har en lang historie og ble et sentralt sted i kretsen.

Husdyrbruket fikk en oppsving i 1850 - 60 åra, også melkeproduksjonen og melkestell. Det kom mange sveitsere hit til landet, som skulle lære folk fjøs, melk og meieristell. Derfor betegnelsen "sveiser" på fjøsrøktere.

Melk overskuddet ble stadig større på grunn av bl.a. økt produksjon.

I 1868 ble 20 bønder i Holter enige om å bygge meieri. Den gang var det bare 20 meierier i Norge, så en må kalle Holterbøndene for grundere. De startet omgående, fikk leid tomt av Mikal Løken, som også solgte et tømmerhus til meieribruk. Dette ble plassert litt nord for nåværende bygning. Det ble også satt opp en sidebygning. Bygget sto ferdig 1. juni 1869.

Holter meieri. Postkort fra 1913

Andelshavere fikk også mange forpliktelser. Det måtte graves is-kjeller og skaffes is. 80 lass ble saget på Harstad tjernet og kjørt. Dessuten måtte det også mye sagflis til. Ved i store mengder måtte kjøres. De forpliktet seg også til å kjøre meieriprodukter til Kristiania, med unntak av april og mai da varene ble kjørt til Trøgstad stasjon. Bestyrer og regnskapsfører ble ansatt, og det ble nok produsert gode oster, for meieriet fikk flere diplomer og medaljer for dette de første årene. Disse diplomene og medaljene er vi i historielaget på jakt etter. For trygg oppbevaring, vi vet at de finnes.

Det kom stadig forespørsler om å få kjøpt andeler i meieriet. De som var interessert hadde ofte levert melk en stund. På den tida var det rundt 30 gardar i kretsen. I 1875 bodde det i alt om lag 930 personer i den delen av Holter sokn som senere ble Løken og Finstad skolekrets. Til sammenligning var tallet i 1942, om lag 850 personer.

Meieriet ble nok for lite, for i 1883 ble det bestemt å bygge hus i to etasjer, og det skulle bli både beboelsesleilighet og landhandel i annen etasje. Det nye meieriet ble oppført syd for det gamle og nord for Jordmorstua, og var ferdig i 1884.

Jordmorstua var ei stue som Bygdeboka er nevnt flere ganger fra tidlig 1800-tallet og tilhørte Løken. I 1902 ble den kjøpt av meieriet.

Fra Istid Til Varmetid

Tidsrommet ca. 10 000 – 4 000 f. Kr.

ISTID

Etter at det faste fjellet var dannet, gjennomgikk verden uhyre lange tidsrom hvor overflaten ble tæret av vind, vann, varme og kulde som forandret den gradvis til sand og leire. For ca. 1 million år siden begynte istida. Det ble så kaldt at hele Norge ble dekket av en veldig ismasse. Seinere ble det varmere igjen, og isen smeltet. I løpet av uendelig lange tidsrom skjedde det fire ganger. Den fjerde og siste istida kalles den store istida, og det er den vi kjenner mest inngående. Om de tre første er lite kjent. Ved avsmeltingen av den siste landisen ble de løse avleiringerne i Nannestad dannet. Det er sand, leire og grus foruten jord av uorganisk opprinnelse (humus), som er dannet helt opp til vår tid.

I den siste del av den store istid ble værslaget langsomt bedre, men ennå for 15 000 år siden lå isen over hele Øst-Norge. Ismassene var i stadig bevegelse, og mye av steinmaterialet under dem ble gnidd så smått at det ble til grus og sand med større og mindre steiner i isen førte denne blandinga med seg til kanten av isbreen og dannet her en morene, dvs. en grusrygg. Den ble større eller mindre alt etter hvor lenge breranda lå på samme stedet. De største morenene er raene på begge sider av Oslofjorden. Så lenge isbreen smeltet jamt og trakk seg regelmessig tilbake, ble det liggende igjen et fint fordelt lag skuringsmateriale, som ble ei botnmorene. Breen kunne danne ei tunge framover, og da samlet slam, grus, stein og steinblokker seg på begge sider til sidemorener.

Kilde: Nannestad Bygdebok Bind IV

Bilde: Lånt fra Internett

Åsvegen

Først i 1858 kom vegsaka til endelig behandling i kommunestyret etter i 20 år å ha vært behandlet og utsatt. Med 17 mot 14 stemmer ble det vedtatt å anlegge nye vegger fra Kjærstadsletta til Eltonteiet og fra Trugstadstua til Slattum. Videre skulle vegene til Elton, Ånum og Slattum forlenges opp til den nye vegen. Endelig ble det med 25 mot 6 stemmer besluttet at vegen fra Låkedals bru skulle bygges fram til Kringlerdalen. Ved ny behandling en måned senere ble beslutningen om veganleggene i Holter gjentatt med 20 mot 12 stemmer. I 1860 ble det vedtatt å bygge vegen fra Eltonteiet til Trugstadstua mot at vegen fra Holterdalen til Ånum ble nedlagt som rotelagt veg.

Til vegbygginga skulle det utliknes 1 spd. pr. skylddaler. Åsvegen ble bygd ganske enkel med et utilstrekkelig grusdekke. I flere år var den svært dårlig. Den ble tatt med i den nye roteinndelinga i 1863, og det ble de som hadde vegstykkene som måtte sette den i ordentlig stand. Det var nokså lett adgang til grus fra små grustak langs vegen, og den ble snart den beste i den sørlige delen av bygda.

Da Åsvegen fra Kjærstadsletta til Møllerstua var besluttet bygd og dels opparbeidet, kom igjen spørsmålet om ny veg langs Hurdalssjøen opp. I 1862 vedtok formannskapet å søke amtet om 800 spd, til fullføring av de vedtatte veganleggene og istandsetting av bruene som var ødelagt av flommen i 1860. Vegen fra Tangen til delet mot Hurdal skulle være 5 alen bred bygdeveg. Den skulle opparbeides i løpet av fire år fra 1863 av. Amtet bevilget de 800 dalerne. Med denne vegen var en vegbyggingsperiode avsluttet. Det var byg vel 25 km. ny veg, og den eneste som var nedlagt, var vegen Holterdalen – Ånum. Først etter 1900 ble arbeidet med forlengelsen av Åsvegen nordover fra Møllerstua tatt opp. Det ble avsluttet i 1915, 51 år etter at arbeidet med vegen Kjærstadsletta – Møllerstua var avsluttet.

I mellomtiden var det utbedring av de gamle veiene som stod på veg programmet. Alle de gamle bruene var bygd på peler. I 1856 ble det besluttet å bygge brua over Holterdalsbekken av stein, dvs. med bruk av stein og ei kort trebru. Samtidig ble det foretatt en liten omlegging av den bratteste bakken. I de nærmeste åra ble nesten alle bruene over tverrbekkene bygd om på denne måten. Gardbrukerne kjørte fram stein og trematerialer, kommunen leide en «murmester», mens resten av arbeidet ble utført som pliktarbeid. Hvert sokn skulle bygge sine egne bruer. Steinkarene var dels svært høge og begynte snart å rase ned, og det kostet ikke lite å holde dem i stand inntil hovedanlegget kom, og det ble bygd mer solide bruer. Også utenom hovedveglinjene ble de fleste bruene fra 1860-åra bygd om før 1900.

Kilde: Nannestad Bygdebok Bind IV

EN REISEBESKRIVELSE GJENNOM NANNESTAD høsten 1594.

Biskop Jens Nilssøn(1538-1600)

Etter å ha passert Kongsholmen kom de gjennom et smalt sund «saare farlig for klipper» ut i *Hurdedalsvandt* (Hurdalsjøen), som de drog over ved den søndre enden, som ble kalt *Biøruigen*. (av *bjør=bever*).

På venstre hand hadde de ei stor øy, 2 pilskudd lang og 1 pilskudd brei. De la i land ved et «lendested» kalt *Stuevarpit*

Et sted der de drog eller kastet vad.

De skulle egentlig ha lagt i land ved *Limstuen*, ½ fjerding sør, men der var det for grunt. Dette lendestedet lå inne i vika Limen, som gikk inn mellom to setrer, *Limesetter*(Limset) og *Stensgaard* (Stensgard). Disse ble seinere gardar.

Vel i land ved *Stuevarpet* reiste de vestover en blaut, slem veg 2 pileskudd til en ødegard *Nordby*(nå Nordbyvik) på høyre hand, og derfra sørvest 2 pileskudd til *Stensgaard* på venstre hand, der de møtte Nannestadpresten her Lauritz, mens Eidsvollpresten herr Svend fikk reise hjem igjen.

Etter ½ fjerding sørover kom de til setra *Herberg*, senere garden Herberg, som nå er borte. Midt på setra kom de til allmannavegen fra Eidsvoll, som de fulgte til Nannestad.

3 pileskudd vest for Herberg kom de til *Herrebro* over åa *Hæren*(*Hæra*), som kom fra noen myrer 1 1/2 fjerding lenger sør og rant nordover og ut i Hurdalssjøen, nord for ødegarden Nordby. Allmannavegen gikk nok noe lenger nord enn nåværende riksveg, for de kom over en mo *Kopperudsmoe*, så over en ås, *Stens aas*, og så «i vester til nord» til *Stensetter*(*Stenset*), en ødegard på høyre hand, og derfra 3 pileskudd vestover til *Holkeby veyerskill*(*Holkeby veiskille*).

Derfra dro de sørvestover forbi *Moraa grind* med garden *Moraa*(*Maura*) på høyre hand, litt fra vegen, så forbi garden *Biørcke*(*Bjørke*) til høyre og deretter forbi *annekskirka* 1 steinkast fra garden Bjørke. Fram til Nannestad prestegard kom de gjennom en skog 1 fjerding i sør og sørvest. Dit kom vi om kvelden mellom kl 6 og 7 den 22.september

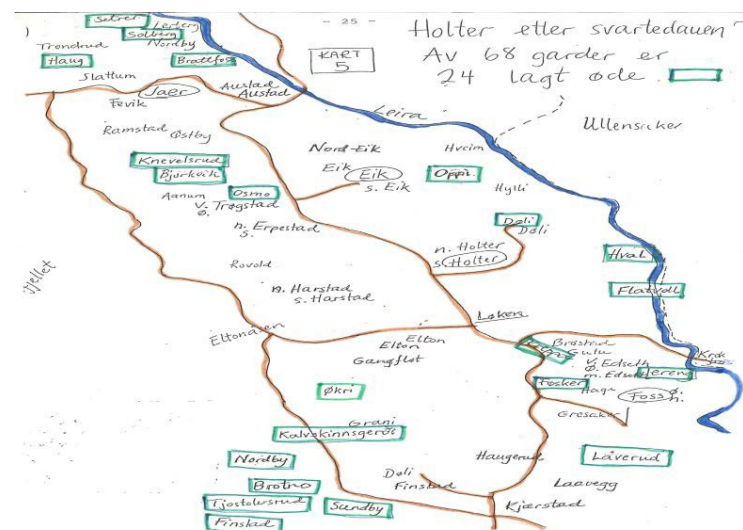
Sannsynligvis var det ikke flere gardar mellom Hurdalssjøen og Nannestad denne tiden.

Etter to dager på Nannestad, nevnte han alle de gardar videre sørover mer summerisk. Nannestad, Laake, Haffstad, Humble, deretter over Humblebro over Læren(*Leira*). Elva kom nordfra fra et stort vatn *Leersiø*(*Leirsjøen*) i *Biørsogn*(*Bjørke*) annex, og rant forbi *Vollou*, *Logum*, *Breen*, *Dollin*, *Kringle*. (*Vollaug*, *Lauum*, *Breen*, *Døli* og *Kringler*). *Bispen* opplyste videre at det sto et kvernhus straks øst for *Homlebru*, på det nordre landet av elva.

Videre fra *Homlebru* nevnte han garden *Nordby*, *Slattim*, *Jader*, *Oudestad* (*Nordby*, *Slattum*, *Jar*, *Austad*), derfra over *enslem dal* til *Eeg*, *Ørpestad*, (*Eik*, *Erpestad*) og over *Holtebro* til *Holte kirke*. Der møtte *Gjerdrum presten* herr *Lauritz* med et større følge og med hester. De dro videre sørover forbi *Løgen*, *Hauffue*(*Løken*, *Haga*) og over *Løffuestadbro*.

Holter Sokn var det største i bygda etter *Svartedauen*, da det også omfattet *Foss sokn*. *Skatelistene* for 1514 nevner hele 40 gardbrukere, og i tillegg 3 (*Hveim*, *Døli* og *Hylli*) som skatte-kreverne ikke fant fram til!! *Holter* (*Nord Læm*) lå mest sentralt til, nærmest det gamle senteret på *Romerike*, *Hovin*. *Nannestad sokn* lå mer avsides med flere ødegardar, men flest var det i *Bjørke sokn*. Her ble store grender forlatt etter *svartedauen*. Etter *svartedauen* herjet flere *farsotter*, helt fram til 1450. *Folke-tallet* begynte ikke å stige igjen før omkring 1550, og da ble noen av ødegårdene tatt opp igjen.

Navn på ødegårdar i *Holter*: *Sætrer*, *Solberg*, *Brattfoss*, *Bjørkvik*, *Osmo*, *Oppi*, *Hval*, *Flatvoll*, *Kreppa*, *Jereng*, *Føsker*, *Kalvskinnsgerdi*, *Tjostolvstrud*.

Holter etter Svartedauen. Av 68 gardar er 24 lagt øde.

Vanskelig å lese stedsnavnene? Kartet kan lastes ned fra Historielagets Hjemmeside, og ellertakontakt med Villy Ruud. vi-ruu@online.no Tlf. 911 68 671

Kart. Holter Ødegardar

Villy Ruud.

Kartet kan fås i full størrelse ved å kontakte Redaktør eller Villy Ruud. Se Tlf. eller e-post side 2